

de Boskrant, onmisbaar voor elke bosliefhebber

DE BOSKRANT

VU: BART MUYS – Geraardsbergsesteenweg 267, 9090 Gontrode (Melle)
tel. 09-264 90 50 – fax 09-264 90 92 – info@vbw.be

verschijnt 5 x per jaar: feb-april-juni-sept-dec
36ste jaargang nr 5

2006
december

WERKTEN MEE AAN DIT NUMMER

Lander Baeten, Bert De Somviele,
Rik De Vreese, Liselot Ledene, Wim Sauwens
en Karen Wuyts

REDACTIE

Griet Beckers, Jeroen Franssens, Inge Ketels,
Inge Serbruyns, Lotte Van Nevel en
Geert Van Kerckhove

ARTIKELS EN BERICHTEN

Artikels en berichten kunnen steeds
toegezonden worden naar het adres van
de VBV. Zij zullen voor publicatie aan
de redactieraad worden voorgelegd.
Gedeeltelijke of gehele overname is steeds
toegelaten mits bronvermelding.

BIJDRAGE

Lidgeld + Boskrant: € 15,00
Lidgeld + Boskrant + Bosrevue: € 25,00
Lidgeld student (Boskrant): € 10,00
Lidgeld student (Boskrant + Bosrevue):
€ 18,00
Te storten op rekening 448-3605351-56
met vermelding 'Lidgeld vbv 2005'

VORMGEVING

Magelaan, Gent

DRUKWERK

Druk in de Weer, Gent
Gedrukt op chloorvrij gebleekt kringlooppapier

FOTO VOORPAGINA

Witte Kinderwandbos
© VBV

OPENINGSUREN VBV-SECRETARIAAT EN DOCUMENTATIECENTRUM

Van maandag t.e.m. vrijdag
doorlopend van 9 tot 16 uur.

Inhoud

1	EDITORIAAL
2	BOOM TOT EVENAAR
5	VBV-ACTIEF
5	Witte Kinderbos
7	Sneukelen en spelen in VBV-bos
8	Wandelingen
10	Een tropische bosweek
15	WANDELEN EN FIETSEN
	Verscheidenheid in het Walenbos
19	HOUTVESTER IN ZONIËN: TOEN EN NU
	Een interview met Seppe Zwaenepoel, houtvester-op-rust en Patrick Huvenne, huidig houtvester.
26	VLAAMSE PARTIJEN KIEZEN VOOR MEER SPEELBOSSSEN, BOSBEHOUD EN STADSBOSSEN
	VBV vraagt inhaalbeweging voor bos
28	35 JAAR VBV
	Werkgroep Pro Silva
30	DE BOOMHUT
	Dierenpiramide
32	BOS & CULTUUR
	Les routes du bois
33	KORTE INHOUD BOSREVUE 18

De door U meegedeelde en op het verzendetiket afgedrukte
persoonsgegevens, werden opgeslagen in een bestand dat beheerd
wordt door onze vereniging. Ze worden uitsluitend gebruikt voor
verzending van onze tijdschriften, documentatie en informatie
m.b.t. onze vereniging. U heeft recht op inzage van uw persoonlijke
gegevens en kunt hiervan altijd verbetering vragen. Bij het openbaar
register kan altijd aanvullende informatie worden bekomen.
Wet van 8/12/92 ter bescherming van de persoonlijke levenssfeer.

Ledentijdschrift van 'Vereniging voor Bos in Vlaanderen' vzw
Geraardsbergsesteenweg 267, 9090 Gontrode
tel. 09-264 90 50 ▲ fax 09-264 90 92
info@vbv.be ▲ www.vbv.be ▲ ISSN 0773 137 X

DE NOODZAAK VAN BOSSEN VOOR EEN BETER KLIMAAT: A VERY CONVENIENT TRUTH

De Morgen, 18 november. Groot artikel met Wangari Maathai, de dame die Kenia massaal herbebooste (30 miljoen bomen!), tevens Nobelprijswinnares Vrede van 2004. We citeren: “Bossen vangen CO₂ op. Wereldwijde ontbossing zorgt voor minstens één vierde van de CO₂-uitstoot”.

De Standaard, 30 oktober. Groot artikel met mevrouw Guidone, huisvrouw uit Kapellen, die de Belgische politici kon overtuigen om naar de film ‘An inconvenient truth’ van Al Gore te gaan kijken. We citeren: “Ik hoop dat de politici bij het verlaten van de zaal meteen beslissen om bomen te gaan planten. Ze zorgen voor zuivere lucht, voor rust, voor werkgelegenheid”.

Nairobi, november, Klimaatconferentie: tijdens gesprekken en discussies gonsde het over bossen en de noodzaak ervan. Bossen als één van de rode draden rond Klimaatbeleid. Een kwart van de totale gesprekstijd (!) ging het over bossen.

Is het vijf voor twaalf? Of is de wereld eindelijk tot inzichten aan het komen? Het is beide. Zowel voor het klimaat als voor de benadering van bossen. En het stemt ons hoopvol. Maar we hebben geen tijd te verliezen.

Dagdagelijks werkt de VBV met bezieling specifiek, exclusief rond bossen. Bossen in Vlaanderen en daarbuiten. Met acht professionelen en tientallen vrijwilligers. En met de steun van u: u was al lid, u had blijkbaar geen film nodig om de noodzaak van bossen te beseffen. We willen u dan ook van harte danken omwille van uw lidmaatschap in 2006, die zijn einde nadert. We hopen ook dat u uw lidmaatschap in 2007 vlug wil herbevestigen en zich zo weer engageert in een steeds grotere bosbeweging, lokaal en mondiaal. In begeleidende brief vindt u alle nadere informatie (met veel nieuwigheden en leuke teasers voor de leden!).

Een zalige kerst en een gelukkig nieuwjaar namens ons allen!

Jasse Cnudde

Directeur VBV

DE ONMIS(KEN)BARE KRACHT VAN MANGROVEBOSSEN

© Bert De Somviele

Mangrove is een waardevol ecosysteem dat voorkomt langs kustzones in de tropen en subtropen. Mangrovebossen (ook wel vloedbossen genoemd) zijn uitgerust met typische steltwortels, een inventieve aanpassing van de natuur om te kunnen overleven in de zuurstofarme condities die hun overstroomde groeiplaats met zich meebrengt. Maar naast hun hoge ecologische waarde, hebben

deze vloedbossen ook een zeer belangrijke economische troef in zich: ze fungeren immers als efficiënte buffers tegen stormen. Het zijn als het ware biologische schilden die het land beschermen tegen de krachten van de oceaan.

Helaas moet ook dit prachtige ecosysteem wereldwijd het onderspit delven om plaats te maken voor de mens. Zo werd langs de Aziatische kuststrook de afgelopen 20 jaar 35 à 50 % van de mangrovebossen vernietigd in naam van 'de ontwikkeling'. Garnaalkwekerijen en nederzettingen voor toeristen zouden deze landen economische voorspoed brengen en in ruil daarvoor moesten duizenden hectaren mangrovebos voor de bijl. Maar toen in 2004 de tsunami de Aziatische kust verraste, werden juist deze ontboste zones het hardst getroffen. Jarenlange investeringen en hoop op welvaart, werden in enkele minuten van de kaart geveegd door de kracht van de golven.

Ondertussen, twee jaar na de tsunami-ramp, geven de geteisterde landen schoorvoetend toe dat de schade minder dramatisch had kunnen zijn als ze hun groene schilden hadden laten staan. De mangroves bieden namelijk een dubbele bescherming tegen de verpletterende golven: enerzijds verankeren de wortels de modderbanken en anderzijds breken de stammen de immense kracht van het wassende water. Satellietbeelden van de Indische kustlijn, voor en na de tsunami, spreken boekdelen: van dorpen die blootgesteld waren aan de zee bleef niks meer over, terwijl dorpen die achter mangrovebossen gelegen waren verrassend weinig schade hadden opgelopen. Zelfs zonder satellietbeelden is snel duidelijk hoe de mangrove zijn dienst bewezen heeft: twee nabijgelegen dorpen in Sri Lanka, in het ene stierven een 5000-tal inwoners, in het andere slechts 2. Dat laatste dorp was omringd door 200 ha dicht mangrovebos, rond het eerste dorp was alle bos verdwenen. Een eenvoudig rekensommetje...

Een mens lijkt soms rampen nodig te hebben om bepaalde dingen in te zien. De regeringen van de getroffen landen willen nu miljoenen investeren in het heraanplanten van duizenden hectaren mangrovebos langs de kusten. Om te herstellen wat de natuur hen ooit gratis gaf.

MEER... | *Science and Development Network*
(<http://www.scidev.net/>)

HOOGSTE BOOM IS 115.5 METER HOOG

De hoogste boom ter wereld staat in het Amerikaanse San Francisco (Californië). De boom werd gevonden in het Redwood National Park en is exact 115,5 meter hoog. Dat is bijna drie meter hoger dan de vorige recordhouder, de illustere Stratosphere Giant. In de buurt van de boom vonden experts nog twee andere bomen die ook groter zijn dan de Stratosphere Giant.

BRON

Het Nieuwsblad 30/09/2006 (http://www.nieuwsblad.be/Article/Detail.aspx?articleID=DMF30092006_056)

GINKGO IN DE MEDICIJNENKAST?

Bossen zijn onze apotheken, dat wisten zelfs onze voorouders al. Vele plant- en boomextracten doen al eeuwen dienst als geneesmiddel, en worden momenteel door de moderne medische wereld onder de loep genomen om de geneeskundige werking ervan wetenschappelijk te staven. *Ginkgo biloba* is er zo één. Al honderden jaren worden in China de bladeren en vruchten van deze boom gebruikt bij ademhalingsproblemen, geheugenverlies en andere kwalen. Recent hebben onderzoekers geïdentificeerd hoe *ginkgo* hersencellen kan beschermen. Als de resultaten bevestigd worden bij mensen, zouden *ginkgo*-preparaten in de toekomst misschien aangewend kunnen worden om de effecten van beroertes in te perken.

De ontdekking kwam er toen de wetenschappers vaststelden dat muizen die een specifiek

© Lotte Van Nevel

Bladeren van Ginkgo biloba

enzym misten, trager herstelden van een beroerte. *Ginkgo* zou dat beschermend enzym kunnen activeren. Om hun idee te testen, behandelden ze muizen met *ginkgo*-extracten alvorens een beroerte te induceren bij de dierpjes. Het *ginkgo*-extract halveerde het volume aan beschadigde hersencellen na de beroerte in vergelijking met de niet-behandelde muizen. Bovendien gedroegen de behandelde muizen zich relatief normaal na de beroerte, terwijl de niet-behandelde muizen wankelden en zich helemaal niet gecoördineerd konden voortbewegen.

Totnogtoe weet niemand met zekerheid hoe *Ginkgo biloba* de menselijke hersenen beïnvloedt, maar de gedane experimenten met muizen zetten de deur wel op een kier voor verder onderzoek.

MEER... | <http://scienownow.sciencemag.org/>

ONDERZOEKERS KRAKEN DNA-CODE VAN POPULIER

Onderzoekers van het Vlaams Interuniversitair Instituut voor Biotechnologie (VIB) aan de Gentse universiteit zijn erin geslaagd om

© VIB

de DNA-code van een populier te kraken. Het is de eerste maal dat het erfelijk materiaal van een boom ontrafeld kon worden.

Het onderzoek startte in 2002 met een populier uit de Amerikaanse staat Washington. Daarin identificeerden de vorsers meer dan 45.000 genen die samen het genoom van de boom vormen. De biologen van het VIB zijn nu bezig om de functie van elk gen in kaart te brengen. Als dat lukt, kunnen ze de genen van de populier gaan manipuleren. In principe in het voordeel van mens en milieu. Zo kunnen ze de bomen wijzigen zodat ze nog meer dan nu de broeikasgassen vasthouden en de lucht zuiveren. Ze kunnen de bomen ook sneller laten groeien en de houtkwaliteit verbeteren, wat goed nieuws is voor de producenten van papier en bio-ethanol.

BRON | *Gazet van Antwerpen 15/09/2006*

GILBERT VERHOEVEN
Bosarchitect ~ Bosconsulent

Wassevendreef 40
NL-4641 DB OSSENDRECHT
T/F: +31-(0)164 672055
Gsm: +31-(0)655 15 12 48
Email: verhoeven.bosbouw@home.nl
www.verhoevenbosbouw.nl

*** U vindt ons vlak over de Nederlandse grens, ten noorden van Antwerpen ***

250 kinderen planten nieuw Witte Kinderwandelbos!

Zondagmorgen 19 november was het anders zo stille Houtem volop in beweging. Onder een druilerige en grijze hemel werden de laatste puntjes op de 'i' geplaatst voor een grote bosmanifestatie: het aanplanten van het nieuwe Witte Kinderwandelbos.

© VBV

Om één uur stroomden de mensen toe, en als bij wonder brak de hemel open. 250 enthousiaste kinderen konden onder een stralende zon een nieuw bos realiseren. Onder impuls van Pater Versteyle en de Witte Kinderbeweging, én met doeldelzakbegeleiding, wandelde de menigte naar de brug over de E19 in Houtem die was omgetoverd tot een ecoduct. Alle jongeren kregen een wit lint om hun toekomst- of vredeswens op te schrijven en stapten over de

brug om het verkeer toe te wuiven. Tot groot jolijt van de kinderen reed stipt om twee uur een groep motorrijders onder de brug door.

Na een korte wandeling door het eerder aangelegde Vredesbos en Kom Op Tegen Kanker bos konden de kinderen zelf de spade in de grond steken. Het wandelende muziektrio Rasputin zorgde ervoor dat de sfeer er goed inzat, en dat iedereen met volle moed boompjes bleef planten. Het nieuwe bos schoot als

een paddenstoel uit de grond. Wie honger of dorst had na het planten werd door Oxfam getraakteerd op een kleine versnapering en een lekkere tas chocolademelk.

Toen de schemering op kwam zetten, bouwden de boswachters een groot kampvuur waarrond de vele jonge plantertjes konden verbroederen. Als slotakkoord verkondigden vertegenwoordigers van de verschillende

ideologieën die ons klein belgenlandje rijk is hun vredeswens. Het was aan Jean Bosco Safari om deze prachtige dag af te sluiten.

Hebt u wat gemist? Samen met je kinderen een bos planten is heel uniek ... doen volgende keer!

© VBV

Het Witte Kinderbos is één van de symboolbossen in Vlaanderen. Het bos op de middenberm van de E19 Brussel-Antwerpen is een blijvende herinnering aan de Witte Mars van 20 oktober 1996. Maar in het kader van de realisatie van de noordelijke spoorontsluiting van de luchthaven van Zaventem moet het bos verdwijnen voor een nieuwe spoorlijn.

Gezien de grote symbolische waarde van dit bos heeft de Vlaamse regering als randvoorwaarde gesteld dat naast de feitelijke compensatie voor de ontbossing, ook de symboolwaarde moest gecompenseerd worden. Daarom werd contact gezocht met VBV.

A priori is VBV geen voorstander van ontbossen, maar het algemeen belang was hier ontzettend groot. Niet alleen komt er een groter bos, het Witte Kinderwandelbos wordt nu ook echt toegankelijk voor jong en oud. Het bevindt zich niet langer op de middenberm van een autostrade, maar maakt deel uit van een mooi en gevarieerd landschap. Het bos zal ook deel uitmaken van een groot bossencomplex rond Vilvoorde dat binnen een termijn van vijf jaar zal gerealiseerd zijn. Bovendien zal de treinverbinding zorgen voor minder autoverkeer, wat het milieu én de mensen goede komt.

Sneukelen en spelen in het VBV-bos

Vorig jaar stelde VBV haar bos in Overslag (Wachtebeke) open als speelzone (2 ha). Dit jaar kregen we groen licht voor een Go4Nature-project 'Sneukelen en spelen in Overslagbos'.

Zondag 26 november 2006 was het zover: VBV en de Wachtebeekse jeugdverenigingen sloegen de handen in elkaar voor het aanplanten van een kronkelend sneukelpad met eetbare vruchten, noten en bessen van 11 verschillende soorten.

Een 80-tal planters waren met veel jeugdig enthousiasme van de partij. Bij het planten kregen de allerkleinsten wat hulp, en zo geraakten alle struikjes op hun plaats, én met de wortels in het plantgat ipv andersom! Tegen het einde van de dag was ons sneukelpad een slingerend feit.

Een bosreceptie met vlierbloesemsap en appelsap deed de kaken blozen. Binnen enkele

jaren kunnen we deze sappen zelf maken van onze vlieren en appelbomen uit het sneukelpad! Net als zoveel meer lekkernijen, want ook rozenbottels, rode en zwarte besjes, stekelbessen, frambozen, sleedoorns, meidoorns en hazelaars werden er geplant. Smakelijk!

Voor wie door de bomen het bos niet meer ziet bij verzekeren, lenen of beleggen.

Kantoren: Meerhem 149 a – 9000 Gent | Potegemstraat 17/5 – 8790 Waregem

Desselgemsestraat 1B/001 – 8710 Ooigem | Meulebekestraat 6 – 8740 Pittem

Tel. 056/66 63 49 – Fax 056/66 30 92 – patrick@coverbel.be – www.coverbel.be

Coverbel is onafhankelijk verzekeringsmakelaar & gemandateerd agent bij Eural Spaarbank. CBFA: 47273

Bosgidswandelingen

De Werkgroep Recreatie van VBV organiseert vanaf november 2006 op elke eerste zondag van de maand een wandeling in samenwerking met de bosgidsen. Op 5 november ging de eerste wandeling door in domeinbos Driegoten (Hamme).

VBV

WANDELING IN DE DRIEGOTEN

Onder leiding van bosgids François Van den Broeck werden we ondergedompeld in het leven van vele Keltische natuurgoden, de rol van bomen en dieren in hun leven, de geheimen van de druiden, de inventieve pogingen van de eerste christenen om al dat 'heidens' gedrag in te tomen en het gebruik van hallucinogene planten. Ongeveer 60 mensen genoten en luisterden naar de vele verhalen.

Rond 500 v. Chr leefden de Kelten in een groot deel van Europa, gaande van Ierland tot aan de Zwarte Zee. Van deze trotse woeste, maar ook kunstzinnige voorvaders zijn meer gebrui-

ken in ons leven vandaag verweven, dan je op het eerste zicht zou denken. Sommige daarvan overlappen met deze van de Germanen, die volgens Caesar voornamelijk geografisch van de Kelten te onderscheiden waren doordat ze aan de Noordkant van de Rijn woonden.

De meeste van onze inheemse boomsoorten hadden een symbolische betekenis die terug te vinden is in de Keltische boomkalender. Elk van de 4 seizoenen werd gevierd met een vuurfeest, waarop telkens een heilige boom centraal stond. Op 1 augustus werd de god Lugh vereerd tijdens het Lughnasad feest (oogstfeest). Drie maanden later was het de beurt aan Sam-

hain (het latere Halloween) op 1 november. De godin van de herfst was Kalle. Later kreeg zij de naam kol of heks van de christenen. Op 1 februari werd de godin Birgit gevierd tijdens het Imbolc/Oimeleic feest en op 1 mei de Godin Ostara, van wie de woorden 'easter en oostern' afgeleid zijn, op het Beltane feest. In die tijd keert nieuw leven terug: kinderen worden geboren, zwaluwen en ooievaars komen terug thuis, ... allen maken de cirkel van het leven compleet. Deze cirkel was één van de belangrijkste symbolen voor de Kelten.

Omdat de wandeling in november plaatsvond, bespreken we het Samheinfest meer in detail. Op een open plek (een heilige plaats) werd een groot vuur aangelegd en de druïde vervoerde de gloeiende houtskool in een uitgeholde raap of biet naar de mensen. Alle inwoners gaven in ruil voor deze gift een deel van de oogst af zodat de druïde ook in de winter kon overleven. Een druïde werkte immers niet op het land omdat hij/zij een geleerde was. De Kelten werden door de Romeinen verdreven naar Engeland en later nog verder naar Ierland. Door het mislukken van de aardappeloogst ontvluchten vele Ieren Ierland om een nieuw leven in de Nieuwe Wereld op te bouwen. Ze nemen dit gebruik met zich mee, maar vermits er geen bieten of rapen zijn, doet de pompoen zijn intrede. De oogstop-haling door de druïde wordt vervangen door snoepophaling door kinderen. Het verkleiden komt ook van de Kelten. Tijdens de 5-daagse periode (vanaf 1 november) raakt de wereld van de levenden de wereld van de doden. Om niet herkent te worden door de geesten verkleiden de mensen zich 's avonds. Nadien komt het Keltische feest terug vanuit Amerika naar Europa onder de vorm van Halloween.

VOLGENDE ACTIVITEITEN

Zondag 7 januari om 14u **VBV wandeling in domeinbos** **Pietersheim -Zangersheide** **(Lanaken)**

Gids: Mathijs Vangelabbeek

Thema: Meer weten over Toekomstbomen, Slimme en Domme bomen. Monumentale bomen en zijn bewoners. Dode bomen die mogen blijven staan zijn een bron van nieuw leven maar soms ook een streling voor ons oog. Bosbeheer, hoe zit dat?

Afspraak: Parking La Butte aux Bois, Paalsteenlaan 20 te Neerharen Lanaken (volg aanduiding la butte aux bois)

Zondag 4 februari om 14u00 **VBV wandeling in Wijnendalebos** **(Torhout)**

Gids: Danny Boussauw

Thema: Bomen tijdens de winter, zijn ze dood? Slapen ze of houden ze alleen maar hun adem in. Hoe kun je nu bomen herkennen tijdens de winter? In de zomer als ze in vol blad staan is dat geen probleem. In ongeveer twee uur zal je de meest voorkomende boomsoorten in onze West-Vlaamse bossen leren herkennen tijdens de winter. Een leuke ervaring tijdens de koude wintermaanden. Zeker warm aanbevolen.

Afspraak: parking Wijnendalebos, Oostendestraat, Torhout

Eén week Tropisch Bos in Vlaanderen

BERT DE SOMVIELE

Jullie hebben het gemerkt: enkele weken terug, rond eind oktober, speelde een merkwaardig tropisch briesje door onze contreien. De bladeren weigerden van de bomen te vallen, en het bleef maar terrasjesweer. We weten het niet met zekerheid en wachten nog de resultaten van het KMI af, maar we denken dat dit late zomerweertje te wijten was aan de Werkgroep Tropisch Bos die er nog eens een fantastische lap op gaf. Deze VBV-werkgroep organiseerde samen met Groenhart en Fair Timber een boeiende tropische bostrip door Vlaanderen. Op stap in woord en beeld met enkele Zuidamerikaanse ngo-medewerkers.

MAANDAG 23/10: STUDIEDAG VLAAMS FONDS TROPISCH BOS

Deze Groenhart-studiedag ‘Helpen kleine beetjes echt?’ ging dieper in op de zin van kleinschalige samenwerking voor ontwikkeling en natuurbehoud in het Zuiden, projecten die het Vlaams Fonds Tropisch Bos (VFTB) nastreeft. De werking van het nog jonge VFTB werd er getoetst aan dat van de grote zus uit Nederland, het IUCN *Small Grants Fund*. Uit de vele jaren ervaring van IUCN-Nederland met dit soort projecten (1200 al sinds 1994!) bleek hoe relevant dit type samenwerking is, omdat ze echt een eigen niche bespeelt. De werking is meer natuurgericht dan de klassieke coöperatie, én laat toe – veel meer dan de grote projecten waarin vele miljoenen euro’s circuleren – dat innovatieve projecten worden uitgevoerd, en dat flexibel wordt ingespeeld op concrete noden van lokale gemeenschappen. Door de grote flexibiliteit en het beperkte risico van dit soort samenwerking is het ook mogelijk om in politiek minder stabiele landen actief te zijn en blijven. Voor de verster-

© VBV

Julie en Wien prijzen op de studiedag het FSC-artisanaat aan dat de werkgroep Tropisch Bos verkoopt ter ondersteuning van twee Boliviaanse houtsnijwerkateliers. Dit is een verderzetting van de samenwerking na afloop van het succesvolle Cadefor-project, in 2003 door het VFTB ondersteund.

king van het middenveld, waaraan in het zuiden een hele grote nood is, is die continuïteit fundamenteel.

De studiedag werd afgesloten met een boeiend debat over het cruciale belang van de betrokkenheid van de lokale bevolkingsgroepen, over de duurzaamheid van dit soort projecten

en hoe die in te schatten, en over hoe je de vele projectvoorstellen efficiënt op hun waarde kan schatten.

Meer informatie over het VFTB:

www.groenhart.be

Meer informatie over het small grants fund in Nederland: www.iucn.nl

DINSDAG 24/10: STUDIEDAG FSC IN ZUID-AMERIKA

Fair Timber vzw organiseerde een studiedag over de stand van zaken bij de belangrijkste FSC¹-houtproducerende landen in Zuid-Amerika. Brazilië en zeker Bolivia blijken voorlopers van het FSC-verhaal in de tropengordel. Dit opent uiteraard perspectieven voor de Belgische markt, waar het aandeel FSC-gecertificeerd hout in stijgende lijn gaat. Vlaanderen is bovendien een draaischijf in de internationale houthandel, met een tewerkstelling van vele tienduizenden mensen in deze sector, maar met een zeer lage zelfvoorzieningsgraad (12%). Onze regio heeft dus een zekere verantwoordelijkheid maar bovendien ook een reëel economisch belang bij de zorg voor duurzaam beheerde tropische bossen.

Dirk Debussche (*Fortim Trading*) vertelde aan een aandachtig publiek over de samenwerking met Braziliaanse en Boliviaanse producenten, over het engagement om duurzaam bosbeheer na te streven, en over de belangrijkste obstakels om het Zuid-Amerikaanse FSC-hout toegang te verschaffen tot de Belgische markt. Maria Carreras was als vertegenwoordigster van het Boliviaanse centrum van het *Global Forest & Trade Network*, uitstekend geplaatst

Bart Holvoet en Kobe De Pourcq van Fair Timber monteren het FSC-tuinmeubilair dat ter promotie op de studiedag werd voorgesteld. Een aantal grote handelszaken in Vlaanderen biedt tegenwoordig heel fraai FSC-gecertificeerd tuinmeubilair aan.

om de zienswijze van de Zuid-Amerikaanse landen naar voor te brengen. Dit netwerk promoot immers de internationale contacten en samenwerking tussen producenten en afnemers van duurzaam geproduceerd hout.

WOENSDAG 25/10: OPZIJ, OPZIJ, OPZIJ, WE HEBBEN GROTE HAAST...

Van Vlaams Parlement via Forum Illegale Houtkap naar Westvlaamse houtimporteurs en Oxfam Waver. De week was druk en hectisch en overal uitten we onze bezorgdheid over de vele gevaren die de tropische bossen bedreigen. De commissie Leefmilieu (Vlaams Parlement) en het Forum Illegale Houtkap² luisterden naar onze grote bezorgdheid over het voortbestaan van het Vlaams Fonds Tropisch Bos.

¹ FSC staat voor 'Forest Stewardship Council', een internationale, onafhankelijke, niet-gouvernementele non-profitorganisatie. Meer informatie: www.fsc.org.

² Forum Illegale Houtkap verzamelt onder de koepel van het Vlaams Overlegplatform Duurzame Ontwikkeling de belangrijkste ngo's actief rond dit thema.

Asháninka vrouwen met typische klederdracht en gelaatsbeschildering.

We gingen ook een kijkje nemen bij enkele van onze belangrijkste houtimporteurs. Ook hier konden we het stijgende belang en daarmee gepaard het groeiende aanbod van FSC-hout aan den lijve aanschouwen. Tot slot doken we nog even de taalgrens over, tot bij Oxfam Waver. Daar is immers Oxfams centrale aankoopdienst van alle Fair-Trade artisanat gevestigd. We demonstreerden er uiteraard ons FSC-artisanat, en kregen meer uitleg over de criteria die Oxfam hanteert om na te gaan dat hun partners eerlijke handel bedrijven. Een verhaal dat we verder zullen opvolgen, en waarvan we u zeker op de hoogte houden.

ACPC: het verhaal van de Asháninka-indianen

De Peruaan David Llanos kwam op uitnodiging van Groenhart naar België om het verhaal van zijn ngo ACPC en haar werk te brengen. Deze organisatie legt zich al jaren toe op de bescherming van het Cutivireni rivierbekken in het Vilcabamba gebergte, Centraal-Peru. Hier leven de Asháninka indianen. Met 51.000 bewoners vormen zij de grootste ethnische groep van het Peruaanse Amazonegebied. In de beginjaren legde ACPC zich vooral toe op antropologische, sociaal-economische en ecologische studies van het gebied en haar bewoners, maar toen de jaren van geweld (1985-2000) kwamen, diende ze bruusk haar aandacht te verleggen naar noodhulp, omdat de Asháninka een zware tol betaalden in de strijd die de terreurorganisatie het Lichtend Pad en het Peruaanse leger voerden. Ongeveer 3000 Asháninka lieten in deze vuile oorlog het leven, en een veelvoud daarvan vluchtte weg, en ging dicht bij de grote steden wonen. Sinds het herstel van de vrede begeleidt ACPC de Asháninka bij hun terugkeer naar hun oorspronkelijke leefgebieden. Het intieme contact met de 'moderne' wereld heeft bij hen echter nieuwe noden gecreëerd, zoals zinken golfplaten, moderne medicijnen, visnetten, radio's, elektriciteit en schoolmateriaal, ... De indianen proberen de daaruit resulterende geldnood op te lossen door hun natuurlijke rijkdommen te commercialiseren, maar door een gebrek aan kennis over de reële marktwaarde van het bos, en door onbegrip over de lange-termijn effecten van niet-duurzame exploitatie, worden slechts weinigen er beter van, en ondervinden de gemeenschappen vooral de negatieve effecten. Onder meer met de steun van het Vlaams Fonds Tropisch Bos legt ACPC zich dan ook toe op het bewustmakingsproces van deze gemeenschappen, zodat ze sterker staan in hun onderhandelingen met de exploitatiebedrijven, een betere kennis hebben over de actuele waarde van het bos, en de nood om het duurzaam te beheren.

Het FSC-artisanaat betrekken we rechtstreeks uit Bolivia, en we verkopen het hier verder. Op die wijze ondersteunen we een aantal lokale ateliers die echt de keuze voor een beter leven door duurzaam bosbeheer gemaakt hebben. Dit artisanaat kan ook via onze website www.vbv.be/cadeforbestelling.htm besteld worden. Je aankoop maakt echt het verschil voor arme mensen in de tropen, en je ondersteunt er ook het FSC-verhaal mee. Een gouden tip dus voor de feestdagen! En als VBV-lid mag je rekenen op een fikse korting.

WOENSDAGAVOND 25/10: THEMA-AVOND WERKGROEP TROPISCH BOS (VBV)

De thema-avond van de VBV-werkgroep over 'het belang van kleinschalige samenwerkingen met ngo's in de tropen' was een groot succes. Meer dan 70 mensen luisterden naar de ambities en activiteiten van onze werkgroep Tropisch Bos en naar de problematiek en de uitdagingen van twee concrete projecten.

De Peruaanse collega David Llanos bracht het verhaal van zijn ngo ACPC, en hoe die de Asháninka-gemeenschappen in Centraal-Peru al vele jaren ondersteunt, ook in moeilijke en zelfs gevaarlijke tijden. Recent ondersteunde het VFTB een project van ACPC, dat hen toeliet de onderhandelingspositie van de gemeenschappen met de machtige bosbouwbedrijven te versterken. Hierbij komen aspecten als de erkenning en correcte afbakening van de territoria aan bod, maar ook training over cubering en eerste verwerking van hout, het equiperen van bewakingscomités, die de vele gevallen van illegale houtkap opmerken en signaleren, en zelfs ondersteuning van het lokale agentschap van de bosbouwadmini-

stratie, zodat ook die op efficiënte wijze haar controlefunctie kan uitoefenen.

Fernando Aguilar van de ngo Cadefor uit Bolivia moest (net als Santiago Kingman van de Fundación Natura uit Ecuador) helaas door omstandigheden in extremis zijn bezoek aan België afzeggen. Maar door de vele informatie die we in het verleden reeds van Cadefor mochten ontvangen, en door het terreinbezoek dat enkele medewerkers van Groenhart aan dit project hebben gebracht, konden we toch nog een mooi overzicht brengen van de bossituatie in Bolivia, en meer specifiek van het VFTB-project dat zich richtte op de betere commercialisering van FSC-artisanaat.

Na de presentaties kwamen de tongen nog niet direct los, maar al snel werd daaraan verholpen door een glaasje Fair Trade wijn of een stevige Trippel, en werd er tot diep in de avond nagekaart met het jonge publiek. Een schot in de roos!

De presentaties van deze thema-avond zijn beschikbaar op onze website (www.vbv.be). Doorklikken naar werkgroep.

DONDERDAG 26/10: EN HOE ZIT HET ONDERTUSSEN MET FSC IN VLAANDEREN?

Met een bezoek aan het Zoniënwoud werd de tropische bosweek afgesloten. Houtvester Patrick Huvenne en adjunct-houtvester Tom Maes vertelden ons hun ervaringen met de FSC-certificeringsprocedure in Vlaanderen. Sinds 1997 is (het Vlaamse gedeelte) van het Zoniënwoud immers FSC-gecertificeerd. Samen met het Heverleebos en Meerdaalwoud bij Leuven zijn dit voorlopig de enige FSC-gecertificeerde bossen in Vlaanderen. Al zitten

er momenteel nog enkele andere van onze mooiste bossen in de FSC-pipeline.

Patrick en Tom vertelden er het boeiende verhaal van vele eeuwen bosbeheer vlakbij Brussel, die geleid hebben tot het kathedraalbos van monumentale beuken dat nu zo typisch is voor het Zoniënwoud. Er zijn echter nog

heel wat andere mooie hoekjes in het Zoniënwoud, waar diverse bostypes tot hun recht komen. En dat het Zoniënwoud een Europese toplocatie is voor heel wat organismen, wijst ook nog eens op het belang van dit woud voor de biodiversiteit. FSC heeft met het Zoniënwoud een waar uithangbord in Vlaanderen.

FSC in tropisch Afrika: een voorzichtig begin

FSC-certificering in tropisch Afrika staat nog in zijn kinderschoenen. Maar verandering lijkt op til. Onlangs werd in Kameroen het eerste FSC-certificaat toegekend. Verwacht wordt dat de FSC-gecertificeerde oppervlakte in de regio op korte termijn geleidelijk zal toenemen. Verschillende houtbedrijven zitten volop in de voorbereidingsfase. De leden van de *Central African Forest & Trade Network (CAFTN)*, samen goed voor meer dan 400.000 ha bos, engageren zich om binnen 3 jaar tot FSC-certificering te komen.

Heel belangrijk in het certificeringsproces is dat het politieke klimaat er open voor staat. En ook op politiek vlak heeft in Kameroen een belangrijke kentering plaatsgevonden. In februari van dit jaar was de Kameroenese Minister van Bosbouw te gast op een WWF-seminarie in Spanje. Bij thuiskomst in Kameroen was zijn boodschap in de nationale media niet mis te verstaan: “de minister wil zich in 2006 volop engageren om FSC-certificering te promoten. Zo wil hij zekerheid krijgen over het verantwoorde beheer van de bossen. Ook kunnen hiermee garanties gegeven worden over de legale en duurzame herkomst van Kameroenees hout op internationale markten.”

Met de opmars van FSC-certificering in tropisch Afrika zullen uiteraard ook meer Afrikaanse houtsoorten met FSC-label op de markt komen, zowel de gekende en traditionele houtsoorten, maar ook relatief minder gekende houtsoorten.

Naast de politieke *goodwill* en de medewerking van de houtbedrijven, ligt een grote verantwoordelijkheid ten slotte bij ons. Verantwoord aankoopgedrag van overheden, bedrijven en grootverbruikers is en blijft een belangrijke motor voor de bevordering van duurzaam bosbeheer en boscertificering. De Nederlandse overheid, als belangrijke gebruiker van tropisch hout in de waterbouw, gaf enkele jaren geleden te kennen dat ze in de toekomst enkel nog gebruik wilde maken van gecertificeerd hout. Meteen een sterke motivatie voor haar leveranciers om hun bossen FSC-gecertificeerd te krijgen. Hopelijk kan ook het aankoopbeleid van Belgische overheden hieraan bijdragen.

Meer informatie: vzw Fair Timber, Coördinator Bart Holvoet

tel: 016/226137 • fax: 016/308366 • e-mail: info@fair-timber.be • www.fair-timber.be

Verscheidenheid in het Walenbos

TEKST EN FOTO'S: KAREN WUYTS & LANDER BAETEN

Deze wandeling brengt je naar één van de meest verscheiden bossen in het Hageland (Vlaams-Brabant). We wandelen langs natte elzenbroeken, arme en droge eiken-berkenbossen, rijke middelhoutbossen en soortenrijke natte graslanden. Zo vormt zich een mozaïek van zeer diverse habitats waar vele planten en diersoorten een plaats vinden. De uitgestippelde wandeling overspant 10 km en start aan de kerk in Tielt-Winge. De auto parkeer je op de parking bij de kerk (de Bergstraat). Je kunt de wandeling ook inkorten tot 6,5 km met vertrek in Houwaart (Kriebekestraat pagina 17). Omdat de wandeling enkele keren het pad kruist van grote en kleinere grazers, zijn honden niet toegelaten. Laarzen zijn echter een must, want modder en slijk zijn verzekerd!

Je start aan de kerk van Tielt-Winge en loopt met de kerk aan de rechterhand, het plein over en de Boterstraat in. Al snel zie je de rand van het dorpscentrum en ga je linksaf de Sint-Annastraat in, die je rechtdoor volgt tot ze overgaat in de Sluiweg. Enkele meters verder vind je een mooie, zeer verscheiden houtkant. Kan je er zwarte els, sleedoorn, rode kornoelje en hazelaar herkennen in hun winterkleed? De houtkant leidt je het bos in, temidden van hoge eiken, essen en hier en daar een zoete kers, geflankeerd met hakhout van hazelaar en meidoorn.

Dit is het typische uitzicht van een verlaten middelhout. Gedurende vele eeuwen werd zowat overal in Vlaanderen een middelhoutbeheer gevoerd. Hierbij werd de struiklaag frequent (bv. elke 9 jaar) boven de grond gekapt als brandhout en geriefhout (het 'hakhout'). Omdat de struiken telkens weer uitschoten op de oude stronk vormde zich op deze stronken breed uitwaaijende struiken ('hakhoutstoven') die vaak vele honderden jaren oud zijn.

Enkele bomen mochten doorgroeien tot grotere exemplaren (de 'overstaanders') die dan als constructiehout (bv. voor daken) gebruikt werden. Omdat deze overstaanders veel groei-ruimte kregen, zien we ze nu in het bos als bomen met zeer brede, maar ook diepe kronen. Een heel ander beeld dan bossen waar de grote bomen dicht bij elkaar staan. Omdat het hakhout al jaren niet meer gekapt wordt, is de struiklaag nu vaak zeer dicht en de overstaanders zeer groot en breed. Dit verlaten middelhout zullen we tijdens deze wandeling nog veel tegenkomen.

Je verlaat de betonweg links via het pad naast het infobord en even verderop stuit je op afrastering. Via een smal poortje kom je op een open plek. Vanaf hier kan je kennismaken met de Gallowayrunderen: zwarte, ruige en authentiek uitziende runderen met een hoge aaibaarheidsfactor, maar hou toch enige afstand. Ze zijn niet agressief, maar wel enorm nieuwsgierig en enthousiast! Deze grazers zorgen ervoor dat de open graslandstukken

Runderen grazen hier ook in het bos

open gehouden worden. Daarnaast worden bepaalde plantensoorten aan de rand van het bos als braam en sleedoorn niet gegeten door de runderen zodat er zich een geleidelijke overgang van gras naar bos vormt.

De wandeling loopt rechtdoor over het grasland, langs een meetpunt van het 'meetnetwerk Verzuring' van de Vlaamse Milieu-maatschappij, terug het bos in. Hier vind je dezelfde bosstructuur terug van hoge eiken (met hier en daar een abeel) en ondergroei van hazelaarhakhout. Let ook op de afgevreten stammen! Op de open plek heb je een poeltje aan je rechterzijde en ga je links tot aan de veevang (je kunt hier langs het poortje rechts passeren). Op een T-splitsing ga je rechts en aan het einde van de weide hou je links aan, onder een populier beladen met maretak. Aan de volgende T-splitsing gaat de Wijngaarden-

wandeling naar rechts, maar onze wandeling slaat linksaf langs majestueuze eiken en prachtige tapijten van kleine maagdenpalm. Deze maagdenpalm is samen met klimop en gele dovenetel één van die plantensoorten die ook in de winter groen blijven en kan goed groeien in de schaduw van een dichtgegroeide hakhoutlaag. Je gaat voorzichtig over een glad bruggetje en dan ogenblikkelijk naar rechts. Je bevindt je in een nat, verlaten middelhout van eik en hazelaar.

Wie de verkorte wandeling vanuit Houwaart doet, volgt de hiernavolgende aanwijzingen nadat hij/zij vlak voor het glibberige bruggetje links is afgedraaid.

Deze percelen zijn hier doorsneden met greppels ('rabatten') die in een ver verleden aangelegd werden om de natte bodem te ontwateren. De greppels voerden water af en op

de ruggetjes was het een stuk droger. Deze rabatten zie je elders in het bos nog opduiken. Je volgt het pad en houdt links aan. De verjonging van Amerikaanse eik en Amerikaanse vogelkers staat hier als 'haren op een hond'. Waar enkele beekjes samenkomen, steek je het water over en ga dan direct rechts, zodat je een pad volgt met een beekje aan je rechterkant en schrikdraad aan je linkerkant. Je loopt rechtdoor langs een rietperceeltje, over een beekje, tot je op een open plek komt. Deze open plek wordt gekenmerkt door geleidelijk opgaande bosranden die m.b.v. lagere struiken (bv. sleedoorn) en kruiden de overgang maken tussen gras en bos.

De open plek wordt breder en wanneer je het einde van de open plek bereikt, duik je links het bos weer in, met het pad mee. Dit pad brengt ons kronkelend tot aan de rand van het Walenbos. Langsheen een slagboom en veel modder, blijf je de bosrand volgen tot een picknicktafel in je vizier komt. We zijn bijna halverwege, dus een klein hartversterkertje is welverdiend!

Met frisse moed zetten we onze tocht verder langs de bosrand, over de brug en even verderop kom je even terug in de bewoonde wereld terecht. Aan de T-splitsing van de Kriebekestraat ga je linksaf.

Indien je hebt gekozen voor de verkorte 6,5-km-wandeling, kan je hier starten, ter hoogte van het funerarium in de Kriebekestraat te Houwaart.

Je komt op een wandelpad tussen weilanden terecht, dat je tot in een groot elzen-berkenbroekbos leidt. Volg het pad rechtdoor. Dit is één van de stukken van het bos dat onder invloed staat van kwel, grondwater dat vanuit de diepere bodem tot op en boven het grondoppervlak uitstijgt. Zwarte els kan in deze natte

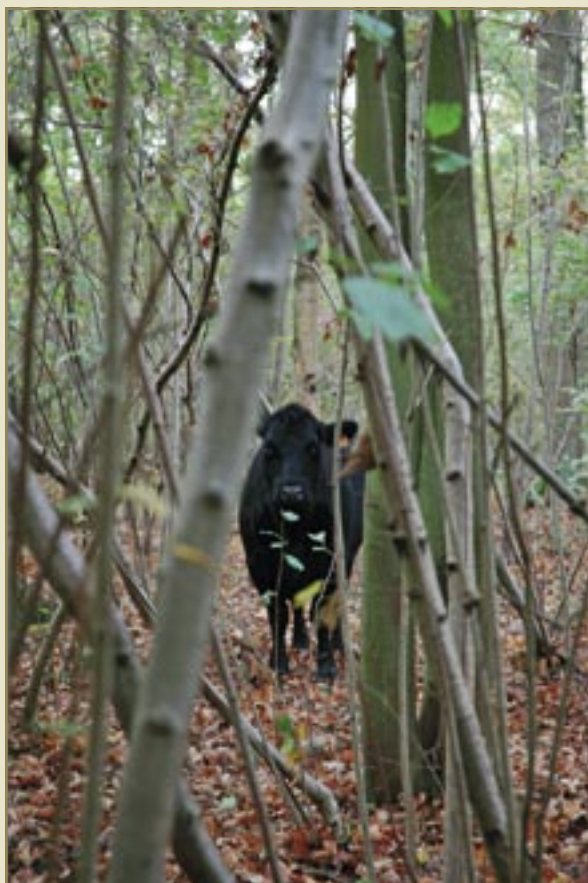

stukken overleven, andere soorten als eik en populier sterven af of waaien om omdat hun wortels niet diep genoeg in de bodem groeien door het overvloedige water. Enkele ontwortelde eiken langsheen het pad laten je toe het wortelstelsel eens van naderbij te bekijken. Zie je hoe oppervlakkig de wortels in de grond zaten?

Van het broekbos komen we plots terecht in een hoger en droger gelegen stuk, met soorten die ons eerder aan de Kempen doen denken:

eik, berk, spork, lijsterbes, Amerikaanse vogelkers en bosbes. Op een splitsing volg je het pad naar rechts en neem je kort daarna de eerste afslag links (op de hoek waar een vreemde combinatie van lork en haagbeuk staat). Nu even links aanhouden en het kronkelend pad volgen. Hier lopen de rabatten zelfs over de weg heen: veel succes om je voeten droog te houden! Aan de volgende splitsing ga je rechts, enkel na de grote haagbeukenstruik schuin links voor je te hebben bewonderd. Het pad brengt je langs een ven aan de rand van het bos en als je rechts gaat aan de volgende T-splitsing, kom je in een holle weg. Deze verlaat je al snel aan het eerste pad links

(hier volg je een stuk van het Roeselbergpad). Het pad voert je langs wintereiken tot een T-splitsing aan een recente kapping, daar kies je links en passeer je een veehek, doorheen het poortje. Van hieraf staan je misschien wel schapen-ontmoetingen te wachten! Volg het pad rechtdoor (wees niet verleid door het poortje aan je rechterzijde even verderop), langs eiken-berkenbos en de rand van een perceel met Corsicaanse den. Waar het pad dreigt te eindigen in het grasland, ga je rechts wederom doorheen een poortje. Het pad begeleidt je min of meer langsheen de bosrand tot je weer beton onder je voeten voelt. Ga twee maal linksaf (opgepast, hoewel de straat doodloopt, rijden hier enkele auto's!) en volg de baan tot je de bosrand bereikt en links afslaait. De betonweg gaat op het einde rechts over in een wandelpadje. Je passeert een infopaneel, huppelt een greppeltje over en volgt het pad steeds rechtdoor. Zo kom je weer terecht aan het glibberige bruggetje.

Wie voor de verkorte wandeling heeft gekozen, gaat vóór het bruggetje linksaf en volgt de aanwijzingen hierboven (pagina 16) om in Houwaart terecht te komen.

De grote wandeling gaat verder via het bruggetje (voorzichtig!) en het eerste pad rechts in te slaan. Hier, langs de weide, heb je daarnet al gewandeld maar ter hoogte van de veevang ga je nu rechtdoor (een stukje van de Wijngaardenwandeling). Je laat het bos achter je eens je op een betonbaan komt en in de verte de kerktoeren van Tielt-Winge ziet opdoemen. Je loopt aan de T-splitsing rechts en ter hoogte van een infobord over het landschap van het Hageland, vind je een grazig paadje aan je linkerzijde. Het leidt je tussen akker en weiland naar boven, naar de kerktoeren, terug tot het startpunt van de wandeling.

Houtvester in Zoniën: toen en nu

EEN INTERVIEW MET SEPPE ZWAENEOEL, HOUTVESTER-OP-RUST EN PATRICK HUVENNE, HUIDIG HOUTVESTER

Padvindders als we zijn, ontdekten we onlangs dat binnenkort de bosreservaten in het Zoniënwoud een nieuwe naam krijgen. De geruchten doen de ronde dat dit gedoopt zou worden met de naam van voormalig houtvester Seppe Zwaenepoel.

Een naam die bij velen onder u een belletje doet rinkelen, maar VBV wou hier toch wel het fijne van weten. Wie is Seppe, waarom werd hij houtvester en last but not least: wat gebeurt er met Zoniën nu hij geen houtvester meer is? Dat en nog veel meer kom je te weten in volgend artikel dat het resultaat is van een interview met Seppe Zwaenepoel en Patrick Huvenne, respectievelijk voormalig en huidig houtvester van houtvesterij Groenendaal.

Wat is jullie prilste bosherinnering?

Seppe: Mijn vroegste bosherinneringen gaan terug naar mijn jeugd in het bosrijke gebied ten zuidwesten van Brugge, mijn geboortestad. Al spelend en verkennend leerde ik daar met de scouts het bos en de natuur appreciëren.

Patrick: Ik groeide op in de omgeving van Gent. Ook bij de scouts was het belangrijk om te weten welke houtsoorten geschikt zijn om te sjoeren. En zo kwam van het één het ander. De echt bewuste stap naar de bosbouwsector werd pas gezet toen ik ervoor koos om bio-ingenieur te worden.

Wat waren jullie eerste professionele ervaringen?

Seppe: Na het behalen van mijn diploma van ingenieur van Waters en Bossen aan de Gentse universiteit trok ik eind 1970 voor drie jaar naar Kongo (ex-Zaire). Daar werkte ik als assistent aan de universiteit van Kinsjasa in de afdeling bosbouw. In de tropische jungle komen heel wat andere soorten voor dan hier in Vlaanderen, maar na een tijdje lukte

Patrick Huvenne, huidig houtvester Zoniënwoud

het mij om ook daar de bomen en planten te herkennen. Mijn taak was onder andere het beheer van het proefbos. Regelmatig trok ik met de studenten voor een tijd de wouden in op excursie en voor proefopnames. Dat waren

onvergetelijke belevenissen ... met heel veel stekende insecten!

Eind 1973 kwam ik terug naar België nadat een project van FAO en UNESCO voor de afbakening van een reservaat in centraal Kongo (ex-Zaire) niet op gang kwam wegens administratieve problemen. Daarna ging ik werken in de commerciële houtsector op de aankoopdienst van het bedrijf De Coene in Kortrijk. Ik begon bij de import van tropisch hout. Om de houtbevoorrading veilig te stellen (eerste oliecrisis!) rijpte het idee om een eigen bosconcessie te starten in Noord Kalimantan (het Indonesische deel van het eiland Borneo, nvdr.). Na onderzoek ter plaatse bleken echter de geloofsbrieven van de Indonesiërs iets te voortvarend. Omwille van het bergachtige terrein, de grote transportafstanden, de houtvoorraden die duidelijk onder de beloofde hoeveelheden lagen en andere grote en kleine obstakels, werd het project uiteindelijk afgeblazen. Vervolgens werkte ik terug in België op de aankoopdienst van het bedrijf, zowel voor inlands als tropisch hout. De houtafdeling van dit bedrijf deed het steeds minder goed, waardoor ik deelnam aan een overheids-examen voor bosbouwingenieurs.

Zo startte ik op 1 september 1976 met een geheel nieuwe baan bij het toenmalige Bestuur van Waters en Bossen. Het eerste jaar bestond uit een stageperiode: op elke afdeling van het hoofdbestuur in Brussel (zowel boswerken, personeel als jacht...) en in enkele buitendiensten draaide ik een tijdje mee om het reilen en zeilen van de administratie te leren kennen. Zo hielp ik mee aan de eerste inventarisatie van Neigembos en aan de opmaak van de bestekken voor de herbebossingen na de hevige bosbranden in Limburg tijdens de zeer warme zomer van 1976. De stageperiode eindigde in

het vroegere proefstation van Groenendaal, waar ik mijn kennis in de bosbouwtechniek en -genetica kon verruimen.

In die tijd woonde ik in Brugge en pendelde dus elke dag heen en weer. 's Avonds zat ik vaak met kameraden op de trein die in Brussel werkten en ook richting Brugge spoorden. Toen ik stage deed op één van de buitendiensten kreeg ik eens twee wilde konijnen mee naar huis die overdag geschoten waren. Natuurlijk geloofde niemand dit tot ik ze ineens uit mijn rugzak haalde ... de nodige pret was verzekerd. Hoewel de treinconductor er niet zo mee kon lachen.

Patrick: Mijn carrière startte ook in de 'wetenschap' met enkele kortlopende projecten aan de Gentse Universiteit. Al levert dat minder spectaculaire verhalen op dan de Afrikaanse brousse, toch was het 'bebossen van bagger-

De jonge Seppe bij een termietenheuvel in Zaire

© Seppe Zweneveld

PLAN VOOR EEN GOEDKOOP WANDELBOS IN HET GENTSE

1998, 1999, 2000, 2001, 2002, 2003, 2004, 2005, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019, 2020, 2021, 2022, 2023, 2024, 2025, 2026, 2027, 2028, 2029, 2030, 2031, 2032, 2033, 2034, 2035, 2036, 2037, 2038, 2039, 2040, 2041, 2042, 2043, 2044, 2045, 2046, 2047, 2048, 2049, 2050, 2051, 2052, 2053, 2054, 2055, 2056, 2057, 2058, 2059, 2060, 2061, 2062, 2063, 2064, 2065, 2066, 2067, 2068, 2069, 2070, 2071, 2072, 2073, 2074, 2075, 2076, 2077, 2078, 2079, 2080, 2081, 2082, 2083, 2084, 2085, 2086, 2087, 2088, 2089, 2090, 2091, 2092, 2093, 2094, 2095, 2096, 2097, 2098, 2099, 2100, 2101, 2102, 2103, 2104, 2105, 2106, 2107, 2108, 2109, 2110, 2111, 2112, 2113, 2114, 2115, 2116, 2117, 2118, 2119, 2120, 2121, 2122, 2123, 2124, 2125, 2126, 2127, 2128, 2129, 2130, 2131, 2132, 2133, 2134, 2135, 2136, 2137, 2138, 2139, 2140, 2141, 2142, 2143, 2144, 2145, 2146, 2147, 2148, 2149, 2150, 2151, 2152, 2153, 2154, 2155, 2156, 2157, 2158, 2159, 2160, 2161, 2162, 2163, 2164, 2165, 2166, 2167, 2168, 2169, 2170, 2171, 2172, 2173, 2174, 2175, 2176, 2177, 2178, 2179, 2180, 2181, 2182, 2183, 2184, 2185, 2186, 2187, 2188, 2189, 2190, 2191, 2192, 2193, 2194, 2195, 2196, 2197, 2198, 2199, 2200, 2201, 2202, 2203, 2204, 2205, 2206, 2207, 2208, 2209, 2210, 2211, 2212, 2213, 2214, 2215, 2216, 2217, 2218, 2219, 2220, 2221, 2222, 2223, 2224, 2225, 2226, 2227, 2228, 2229, 2230, 2231, 2232, 2233, 2234, 2235, 2236, 2237, 2238, 2239, 2240, 2241, 2242, 2243, 2244, 2245, 2246, 2247, 2248, 2249, 2250, 2251, 2252, 2253, 2254, 2255, 2256, 2257, 2258, 2259, 2260, 2261, 2262, 2263, 2264, 2265, 2266, 2267, 2268, 2269, 2270, 2271, 2272, 2273, 2274, 2275, 2276, 2277, 2278, 2279, 2280, 2281, 2282, 2283, 2284, 2285, 2286, 2287, 2288, 2289, 2290, 2291, 2292, 2293, 2294, 2295, 2296, 2297, 2298, 2299, 2300, 2301, 2302, 2303, 2304, 2305, 2306, 2307, 2308, 2309, 2310, 2311, 2312, 2313, 2314, 2315, 2316, 2317, 2318, 2319, 2320, 2321, 2322, 2323, 2324, 2325, 2326, 2327, 2328, 2329, 2330, 2331, 2332, 2333, 2334, 2335, 2336, 2337, 2338, 2339, 2340, 2341, 2342, 2343, 2344, 2345, 2346, 2347, 2348, 2349, 2350, 2351, 2352, 2353, 2354, 2355, 2356, 2357, 2358, 2359, 2360, 2361, 2362, 2363, 2364, 2365, 2366, 2367, 2368, 2369, 2370, 2371, 2372, 2373, 2374, 2375, 2376, 2377, 2378, 2379, 2380, 2381, 2382, 2383, 2384, 2385, 2386, 2387, 2388, 2389, 2390, 2391, 2392, 2393, 2394, 2395, 2396, 2397, 2398, 2399, 2400, 2401, 2402, 2403, 2404, 2405, 2406, 2407, 2408, 2409, 2410, 2411, 2412, 2413, 2414, 2415, 2416, 2417, 2418, 2419, 2420, 2421, 2422, 2423, 2424, 2425, 2426, 2427, 2428, 2429, 2430, 2431, 2432, 2433, 2434, 2435, 2436, 2437, 2438, 2439, 2440, 2441, 2442, 2443, 2444, 2445, 2446, 2447, 2448, 2449, 2450, 2451, 2452, 2453, 2454, 2455, 2456, 2457, 2458, 2459, 2460, 2461, 2462, 2463, 2464, 2465, 2466, 2467, 2468, 2469, 2470, 2471, 2472, 2473, 2474, 2475, 2476, 2477, 2478, 2479, 2480, 2481, 2482, 2483, 2484, 2485, 2486, 2487, 2488, 2489, 2490, 2491, 2492, 2493, 2494, 2495, 2496, 2497, 2498, 2499, 2500, 2501, 2502, 2503, 2504, 2505, 2506, 2507, 2508, 2509, 2510, 2511, 2512, 2513, 2514, 2515, 2516, 2517, 2518, 2519, 2520, 2521, 2522, 2523, 2524, 2525, 2526, 2527, 2528, 2529, 2530, 2531, 2532, 2533, 2534, 2535, 2536, 2537, 2538, 2539, 2540, 2541, 2542, 2543, 2544, 2545, 2546, 2547, 2548, 2549, 2550, 2551, 2552, 2553, 2554, 2555, 2556, 2557, 2558, 2559, 2560, 2561, 2562, 2563, 2564, 2565, 2566, 2567, 2568, 2569, 2570, 2571, 2572, 2573, 2574, 2575, 2576, 2577, 2578, 2579, 2580, 2581, 2582, 2583, 2584, 2585, 2586, 2587, 2588, 2589, 2590, 2591, 2592, 2593, 2594, 2595, 2596, 2597, 2598, 2599, 2600, 2601, 2602, 2603, 2604, 2605, 2606, 2607, 2608, 2609, 2610, 2611, 2612, 2613, 2614, 2615, 2616, 2617, 2618, 2619, 2620, 2621, 2622, 2623, 2624, 2625, 2626, 2627, 2628, 2629, 2630, 2631, 2632, 2633, 2634, 2635, 2636, 2637, 2638, 2639, 2640, 2641, 2642, 2643, 2644, 2645, 2646, 2647, 2648, 2649, 2650, 2651, 2652, 2653, 2654, 2655, 2656, 2657, 2658, 2659, 2660, 2661, 2662, 2663, 2664, 2665, 2666, 2667, 2668, 2669, 2670, 2671, 2672, 2673, 2674, 2675, 2676, 2677, 2678, 2679, 26

[illegible][illegible]

FRANK VAN NIEKERKOT (middeel) en twee van zijn leerlingen in het universitaire laboratorium van Fontaine (het Achromaatlaboratorium) afgeplaat 1 "welke er worden's"

Gontrode en werd in Brussel secretaris van de Vlaamse Hoge Bosraad. Een beleids-, lees: ‘vergader-’, job, maar in een bijzonder boeiende periode. De teksten van het natuurdecreet, het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen, het vernieuwde bosdecreet, de criteria duurzaam bosbeheer, enz. heb ik tot stand zien komen. De Bosraad diende in al die dossiers de standpunten van de bossector te verdedigen. Later werd ik directeur van het Educatief Bosbouwcentrum Groenendaal (EBG), vandaag Inverde vzw. Met mijn scoutsverleden lag het educatieve werk mij altijd al nauw aan het hart. De combinatie met bosbouw was mij trouwens ook niet vreemd: ik tekende op het hoofdbestuur in Brussel nog de eerste programma’s voor ‘permanente vorming’ van het personeel van Bos & Groen en Natuur uit. Met de actieve ploeg van het EBG kon ik vervolgens een peri-

Excursie met de boswachters in het Verdrongen Land van Saeftinghe

ode van groei realiseren: meer medewerkers, talrijke opleidingen, de eerste kwaliteitslabels voor EBG en zo meer.

Wat sprak er in de job zo aan om houtvester te worden?

Patrick: Het buiten kunnen werken en zelf iets kunnen realiseren in het bos was een echte uitdaging.

Seppe: Inderdaad. De wil om nieuwe ideeën uit te werken op het terrein was de belangrijkste drijfveer. Een job van 9 tot 5 op kantoor was niets voor mij.

Sprongen jullie een gat in de lucht toen Zoniën jullie thuisbasis werd?

Seppe: Niet zo direct: niemand was in die tijd (tweede helft jaren 70) happig om naar de toenmalige buitendienst Brussel I gaan. Het scheen er moeilijk om te werken te zijn. Naast een goede bosbouw kennis werd immers ook een ferme portie kennis van het Frans vereist. Je moest een taalexamen voor Frans doen en er werd van je verwacht daar naar toe te verhuizen. Daarbij was het mondige Brusselse bospubliek erg kritisch en waren er regel-

matig problemen met het drukke verkeer in en langs de bossen. Bovendien bestond de boekhouding van houtvesterij Brussel I uit drie vakken: een Vlaams, een Waals en een Brussels vak, dat het papierwerk er ook niet eenvoudiger op maakte. Toch overwon mijn wens om terreinwerk te doen die ongunstige aspecten van de job.

De houtvesterij was toen gevestigd in Bosvoorde samen met houtvesterij Brussel II en de inspectie Brabant. Dit was een gehuurd 19e eeuws burgerhuis dat echter niet zo geschikt was om administratieve diensten te huisvesten. Mijn kantoor was op het gelijkvloers en op een morgen viel naast mij een groot deel van de zoldering naar beneden onder het gewicht van de papierberg erboven. Een oorverdovend lawaai en een heleboel stof maakten dat ik snel uit de voeten was. Gelukkig was er niemand anders aanwezig en kreeg ik geen brokstukken op mij. Het resultaat was wel dat voor de veiligheid ik, samen met mijn medewerker aan één tafel, meer dan een jaar in de veranda zat: in de winter was het daar ijskoud en in de zomer bloedheet. De zoldering werd niet hersteld...

De te beheren bossen lagen ook op grondgebied van Vlaanderen, Brussel en Wallonië. Naast het Zoniënwoud waren dit onder andere de bossen van het OCMW-Brussel, het Laarbeekbos in Jette, het Solvaydomein in La Hulpe en het domein Argenteuil in Waterloo. Koning Leopold III hield alles nauwlettend in het oog en was geïnteresseerd in alle ingrepen die we uitvoerden op het koninklijke domein.

Pas in 1983 kwam de regionalisatie van het Bestuur van Waters en Bossen met daarbij de effectieve splitsing van het Zoniënwoud zoals wij het nu kennen met een Brussels, Vlaams

en Waals deel, elk met een eigen beheer. De buitendienst van het Vlaams gewest werd toen ook opnieuw 'houtvesterij Groenendaal' genoemd. Die benaming werd vroeger ook al gebruikt. Bovendien is Groenendaal (deel van gemeente Hoeilaart) het centrum van het Zoniënwoud in Vlaanderen.

In 1985 verhuisden we dan met de houtvesterij naar een huurhuis in de Reebokweg in Overijse, dat 15 jaar lang een thuishaven zou zijn. Geloof het of niet, maar ook daar kwam na een tijd de zoldering in mijn kantoor naar beneden, zonder erg echter! Het was dus terug tijd om te verhuizen en het huidige adres in het bedevaartsoord Jezus-Eik (Overijse) hebben we in 2001 ingericht in een leegstaande boswachterwoning.

Patrick: Toen ik als houtvester begon, werd het gebouw verder gerenoveerd, maar daarmee is er nog geen eind gekomen aan de verhuisplannen. Want net nu starten de renovatiewerken aan het zgn. 'Kasteel van Groenendaal'. Dit is een historisch pand op de site van Groenendaal zelf, van waaruit op het einde van de 18e eeuw de Oostenrijkse bosbeheerder J. Zinner het Zoniënwoud vol beuken heeft geplant. Nog voordat de laatste 'Zinner-beuk' afsterft zal de houtvesterij opnieuw écht 'houtvesterij Groenendaal' worden.

Tot nu toe kreeg ik nog geen plafonds op het hoofd, maar op de site van Groenendaal zakte men vorig jaar wel... door de grond! De rijke geschiedenis van Zoniën, en van Groenendaal in het bijzonder, zorgde namelijk niet alleen voor bovengrondse monumenten, maar ondermeer delen van de priorij van Groenendaal steken vandaag onder een laag aarde en puin. De instorting van vorig jaar was een bekend 'keldergewelf' van de priorij. Ondermeer omdat dit de beste bekende overwinterplaats

voor Vleermuizen in Brabant is werd het gewelf met zorg hersteld. Liefst zeven verschillende diensten waren betrokken en ontdekten daarbij dat de kelder helemaal geen kelder is, maar de centrale kanunnikenzaal van de middeleeuwse priorij. Of hoe de houtvester van Groenendaal niet alleen met bomen begaan mag zijn.

En hoe blij was jij met Zoniën als je nieuwe werkplaats, Patrick?

Patrick: Bijzonder blij was ik met de post van houtvester, al waren er ook nu weer een beperkt aantal kandidaten om 'Groenendaal' over te nemen. Van twee jobs heb ik ooit echt gedroomd: het educatief bosbouwcentrum en de houtvesterij. Ik heb dan ook met spijt het voormalige EBG verlaten, vooral omdat ik daar slechts een drietal jaren actief was. Van de ene kant was ik een beetje verrast door het vervroegde pensioen van Seppe, maar anderzijds wou ik deze kans, vlakbij huis, evenmin laten voorbij gaan.

Wat hebben jullie ervaren als de opmerkelijkste evolutie in bosbeheer van Zoniën?

Seppe: Een niet zo gemakkelijke vraag omdat de inzichten voortdurend zijn blijven veranderen. Eerst hebben wij meer actief en dynamisch ingegrepen in het bos dan mijn voorgangers in de houtvesterij Brussel I. Ik zeg duidelijk 'wij' omdat het bosbeheer uitgevoerd wordt door de personeelploeg van de ganse houtvesterij en iedereen hiervan moet overtuigd zijn om resultaat te bereiken. Vroeger was het bosbeheer meer gericht op houtvoorraad en waren de ingrepen in de bosbestanden zachter. In mijn periode als houtvester hebben wij bijvoorbeeld sterkere dun-

ningen uitgevoerd en meer ruimte gemaakt in de oude bestanden voor de verjonging. Ook werd het aanplanten van beuk afgeremd ten voordele van de inlandse eik, en kregen ook andere, ontbrekende loofboomsoorten en struiken een plaats. Een zware schok waren de sterke winterstormen van 1990, die Zoniën dooreen schudden en het nieuwe beheerplan voor een deel overhoop haalden. Hoe dan ook, ons motto bleef voort werken aan de evolutie naar een natuurlijk en duurzaam bosbeheer, dat o.a. resulteerde in de inrichting van bos-reservaten (eerste in 1983) en het behalen van het FSC-duurzaamheidcertificaat in 1997.

Patrick: Die evolutie gaat zondermeer verder: de aandacht voor structuur in de bossen neemt alleen maar toe, er wordt nog minder beuk en meer eik en begeleiders aangeplant. Het komt er eigenlijk op neer dat de verschillende bosfuncties meer aandacht kregen: het ecologische aspect wordt belangrijker en de recreatie is altijd maar toegenomen.

Seppe: De veranderingen in het gebruik van het bos zijn inderdaad opvallend. In het begin van mijn carrière was de vraag naar ruiterspaden groot. Een groot deel van het bos (800 ha!) was volledig vrij toegankelijk gesteld voor ruiters. Wij stelden echter vast dat de vrije zones die gebruikt werden door de ruiters erg te lijden hadden onder de verdichting van de bodem. Dit leek heel wat negatieve gevolgen te hebben voor zowel de bodem, de flora als het bomenbestand, zodat de vrije zones na meer dan 20 jaar in 1983 werden gesloten. Als compensatie, en ook voor de verdere vrijwaring van het bos, dienden wij nieuwe ruiterspaden aan te leggen. Later daalde de ruiterspopulatie wezenlijk en kon gedacht worden aan het verminderen van het aantal ruiterspaden, die overigens kostelijk

waren in onderhoud. In het recreatiebeleid kregen wandelaars en fietsers terug absolute voorrang.

Patrick: In de jaren '90 verschoof de aandacht naar de mountainbikes, die de ruiters in aantal zeker ruim overtreffen. Enkele ruiterspaden werden op hun beurt dus weer aangepast voor de fietsers. Andere vormen van bosbezoekers die erbij zijn gekomen in de loop van de tijd zijn de joggers en omwonenden die hun hond komen uitlaten. Voor een groot stuk is dit natuurlijk het gevolg van de toenemende verstedelijking. Brussel heeft zich inmiddels uitgebreid tot op de bosrand van Zoniën en de Vlaamse 'Groene Rand' krijgt in veel opzichten een steeds groter randstedelijk karakter!

Seppe: De grootstad Brussel heeft inderdaad heel wat veranderingen veroorzaakt in het Zoniënwoud. Naast de uitgebreide urbanisatie rond Zoniën is de toegenomen druk van het wegverkeer in de voorbije decennia ook fenomenaal, met alle overlast (geluid, vervuiling, afval, erosie...) die het meebrengt. Nog maar 40 jaar geleden werd een bosweg die als 'steenweg' fungeerde, omgevormd tot 'Ring o' rond Brussel en werd er nog een andere autoweg (E411) aangelegd. Maar de uitbreiding van twee naar ... veel meer rijstroken is een continue strijd waar je als houtvester mee te kampen hebt.

Patrick: En waar ik nu ook nog mee te maken heb. De vraag om de ring te verbreden blijft bestaan. Dat merk je jammer genoeg ook als je in het bos wandelt: nergens is het nog echt stil. Overal hoor je auto-, trein- of luchtverkeer.

Weet je wat ook een belangrijke evolutie is geweest? Het aantal boswachters blijft maar verminderen, terwijl hun takenpakket altijd maar groter is geworden.

Seppe, mis je Zoniën?

Seppe: Ik ben nog niet echt uit Zoniën weg geweest, hoor! Ik ben nog erg actief in de gidsenwerking van de Natuurgroepering Zoniën (NGZ), de vereniging waarvan ik in 1985 aan de wieg stond. Binnenkort ga ik ook de cursus volgen om erkend bosgids te worden om groepen nog beter te begeleiden. Na al die jaren ben je verslaafd geraakt aan het bos, daar raak je zo maar niet van af ...

Is de naamsverandering van het bosreservaat een blijk van erkenning voor jou?

Seppe: Jazeker, ik vind het een eer en het doet me wat. Afscheid nemen van een fijne job is nooit gemakkelijk, maar het geeft een goed gevoel dat mijn werk in het beheer van het bos werd en wordt geapprecieerd.

Patrick, wat zijn jouw toekomstplannen met Zoniën?

Patrick: Ik ben een enthousiaste verdediger van het multifunctionele en duurzaam beheerd bos. Met de sterke bosbouwkundige traditie en kennis in de houtvesterij in gedachten, wil ik voor elk van de bosfuncties de huidige rijkdom bewaren, zelfs proberen te versterken, afhankelijk van de wijzigende omstandigheden. Inspelen op en beperken van de impact van nieuwe recreanten (mountainbike!) bijvoorbeeld, zoeken naar de beste vermarkting van de houtproducten, aandacht voor het bosreservaat en bosuitbreiding die, complementair aan het Zoniënwoud, veeleer een halfopen parklandschap realiseert dan een gesloten opgaand bos zijn voorbeelden. Daarnaast wil ik, twintig jaar na de opdeling van Zoniën over de gewesten, en de daarmee gepaard gaande logische profilering, samen

© Seppe Zwaenepoel

Seppe als bosgids in het Zoniënwoud anno 2006

met mijn collega's opnieuw wat meer aandacht geven aan de samenhang van het gehele boscomplex. Zonder afbreuk te doen aan de staatshervorming werd daarom een studie opgestart die op zoek gaat naar de belangrijkste structuren in het bos en een oplossing moet bieden aan (grensoverschrijdende) problemen zoals versnippering en sluikverkeer, de nog zeer talrijke vervuilingpunten van het water in het bos, de weinig samenhangende aanduiding van de recreatie-infrastructuur,... Met de opmaak van een nieuw beheerplan tegen 2012 is er vast nog werk aan de winkel!

Hebben jullie ten slotte nog een boodschap voor de bosliefhebber?

Seppe en Patrick: Draag zorg voor de bossen! Wij hebben ze nodig en zij hebben ook een beetje de mens nodig. Behandel ze met respect en zorg voor hun continuïteit. Of zoals ze in het Frans mooi zeggen 'respectez la pérennité de la forêt!' (respecteer het voortbestaan van het woud).

Vlaamse partijen kiezen voor meer speelbossen, bosbehoud en stadsbossen

RIK DE VREESE

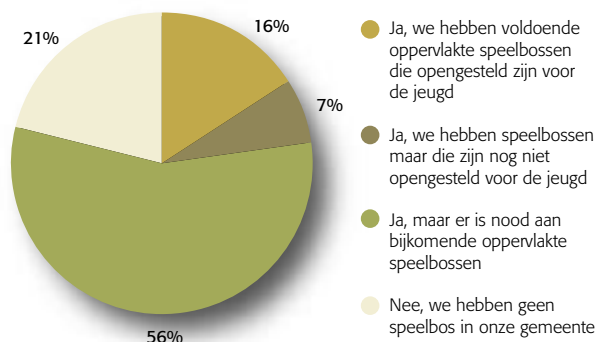
VBV VRAAGT INHAALBEWEGING VOOR BOS DOOR LOKALE OVERHEDEN IN DE VOLGENDE LEGISLATUUR

VBV heeft, in samenwerking met de leden van het Bossennetwerk, in 22 gemeenten en 5 provincies gepeild naar de beleidsintenties met betrekking tot bos bij de politieke partijen. Uit de 44 binnengekomen antwoorden blijkt dat er nood is aan (meer) speelbossen. De meeste partijen pleiten ook voor bosbehoud: ze erkennen het probleem van de zonevreemde bossen en vinden het boscompensatiesysteem een nuttig instrument om het bosbehoud in Vlaanderen te waarborgen. Meer dan 50% geeft aan dat ze volgende legislatuur zullen werken aan de realisatie van een stadsbos.

Speelbossen zijn dus een belangrijk thema. De meeste antwoorden (sp.a, spirit, Vlaams Belang, VLD en ongeveer de helft van de CD&V, N-VA en Groen! antwoorden) geven aan dat er reeds speelbossen zijn in hun gemeente of provincie (79 %), maar dat er nood is aan meer speelbossen (56 %). 9 antwoorden (21 %) geven aan dat er geen speelbos is in de gemeente. De partijen geven dan ook aan dat ze **in de volgende legislatuur zullen werken voor meer speelbossen** (85 %).

De meeste partijen pleiten ook voor bosbehoud: alle partijen (behalve CD&V en VLD) erkennen het bestaan van **zonevreemde bos-**

Heeft u een speelbos in uw gemeente?

sen als een probleem (84 %). Sp.a en Groen! pleiten voor een globale regularisatie voor alle zonevreemde bossen, net als de helft van de N-VA en de helft van de Spirit-antwoorden (in totaal 56 % van de antwoorden). Groen!, N-VA en de helft van de sp.a-antwoorden (49 %) engageren zich tot een **totale ontbossingsstop** in hun gemeente door het systematisch weigeren van vergunningsaanvragen waarbij er bos moet verdwijnen. 42 % van de deelnemende partijen engageert zich om ontbossingen heel goed af te wegen, 9 % ziet echter het nut van een ontbossingsstop niet in (voornamelijk binnen CD&V en VLD). Ook voor de **boscompensatieregeling** vinden we de tegenstanders terug binnen CD&V en VLD: 12 % van de respondenten ziet het nut van

boscompensatie bij ontbossingen niet in en wil dus liever van het boscompensatiesysteem vanaf. Een **overgrote meerderheid van de antwoorden (88 %) vindt het boscompensatiesysteem wel nuttig**. De meeste antwoorden pleiten voor het snel en effectief compenseren van ontbossingen in eigen gemeente (74 %). 5 % vindt het boscompensatiesysteem wel nuttig en wil dat ontbossingen ook effectief worden gecompenseerd, maar zegt dat er geen plaats is in de eigen gemeente voor deze compenserende bebossingen. Eén op tien ziet meer heil in het betalen van een bosbehoudsbijdrage aan de Vlaamse Overheid, die hiermee dan bossen aanlegt.

Een overgrote meerderheid van de antwoorden (92 %) zegt reeds een stadsbos in de gemeente te hebben (36 %) of zal tijdens de komende legislatuur een stadsbos realiseren (55 %). De meeste gemeenten die een stadsbos willen realiseren zullen dit doen door bosuitbreiding (47 % van de antwoorden). Een beperkte minderheid (8 %) wil een stadsbos realiseren door het openstellen van private bossen.

Bovenstaande cijfers zijn zeer hoopvol. We hebben de laatste jaren echter moeten vaststellen dat er van de vele politieke beloftes rond bosbehoud en bosuitbreiding niet veel in huis komt. We kijken dan ook vol verwachting, maar kritisch uit naar de inhaalbeweging door de lokale besturen ten voordele van bosbehoud en bosuitbreiding gedurende de volgende legislatuur.

Meer informatie

Rik.DeVreese@vbv.be of www.vbv.be

Bosdichters houden dromen levendig en geven eten en drinken aan idealen...

‘Ontdek hoe weerloos alles van waarde is. Vind even een rustpunt om morgen weer onvermoeibaar mee te strijden voor een wereld waar oude bomen als waardevol erfgoed gekoesterd worden, waar bossen uitzwermen en niet uitsterven. Zo’n wereld is geen luxe, maar een noodzaak voor elke mens. Hou van de bossen uit liefde voor de mens.’ aldus Peter Theunynck van de Lappersfort Poets Society.

In de dichtbundel ‘Stem van brood en bossen’ vindt u gedichten van heel verschillende dichters en dichtersessen. Verzen van mensen die in Vlaanderen en ver daarbuiten bekend zijn, maar ook van Brugse dichters en zelfs van actievoerders, die voor een keer niet in de bomen, maar in de pen klommen. De selectie leverde een heel gevarieerd, natuurlijk bos van gedichten op met stoere beuken uit één stuk, bloeiende heesters en tere zaailingen die nog verder moeten groeien. Er zijn liefelijke gedichten en genadeloze uithalen naar de kappers en heren van beton.

De dichtbundel van de Lappersfort Poets Society kan on line besteld worden via <http://www.regiobrugge.be/lpsbundel.php>.

Kostprijs is 5 euro + verzendkosten.

*Meer info:
zie www.ggf.be of www.regiobrugge.be*

Werkgroep Pro Silva

Pro Silva is een Europese beweging die een natuurgetrouwe vorm van bosbeheer nastreeft. In Vlaanderen werd in 1992 een Pro Silva-afdeling opgericht. Deze afdeling werd later als werkgroep geïntegreerd in de Vereniging voor Bos in Vlaanderen.

Het **doel** van de Pro Silva beweging is sinds de oprichting nog steeds hetzelfde: de promotie en ontwikkeling van een bosbeheer dat aandacht heeft voor alle componenten van het boscossysteem en dat alle bosfuncties gelijkwaardig behandelt. De principes van natuurgetrouw bosbeheer maken een **multifunctioneel** bosgebruik mogelijk. De beheerder zorgt ervoor dat het bos niet alleen een constante hoeveelheid kwaliteitshout opbrengt, maar

dat ook de recreant zijn gading vindt in een aantrekkelijk en gevarieerd bos. Inheemse planten en dieren krijgen de nodige kansen en ook de schermfunctie wordt vervuld.

Binnen VBV is Pro Silva dus de **werkgroep** bij uitstek die de ecologische belangen van het bos verdedigt en die op het terrein de mogelijkheden bekijkt om de ecologische functie van het bos maximaal te benutten, in harmonie met de overige bosfuncties.

© Lotte Van Nevel

De basiselementen van de Pro Silva benadering worden in Vlaanderen vertaald in **negen principes** (www.vbv.be/9_prosilva_principes.pdf). Deze principes vormen een denkkader voor elke bosbeheerder die bij het beheer van zijn bosdomein ecologische en economische doelstellingen tracht te verzoenen en lagen in het verleden zelfs aan de basis van de Criteria Duurzaam Bosbeheer!

De werking van Pro Silva Vlaanderen bestaat uit de organisatie van **excursies** in het bos. Enkele keren per jaar worden in Vlaanderen of in het buitenland excursies georganiseerd rond een bepaald specifiek bosbeheerthema. In kleine groepjes wordt dit thema op het terrein met behulp van praktische voorbeelden toegelicht waarbij ruimte wordt gelaten voor discussie en het **uitwisselen van ervaringen** tussen de deelnemers. Een receptenboekje moet je er niet verwachten. Wel een **boeiende zoektocht** naar inzicht, kennis maar ook **bosbeleving én gezelligheid**.

Deze excursies richten zich tot alle geïnteresseerden in natuurgetrouw bosbeheer: boscijgenaaars, bosbeheerders, studenten bosbouw en andere geïnteresseerden in bos met een minimale voorkennis. Laat ons zeggen de bosbeheer-meerwaardezoeker (de Canvaskijker als je het vergelijkt met de televisiewereld). Deze excursies worden mogelijk gemaakt door een enthousiaste groep **vrijwilligers** die met veel plezier de interessantste bossen uit de buurt tonen en hun uitgebreide bosbeheerkennis met jullie willen delen.

Sinds de oprichting van Pro Silva Vlaanderen werden al diverse **activiteiten** georganiseerd. Zo werden de Lüneburger Heide en omgeving in

© Jeroen Franssens

Niedersachsen (Duitsland) en de oude loofbossen in Le Nouvion (Noord-Frankrijk) verkend. In eigen land kwamen verschillende bosthema's aan bod: omvorming van populierenbestanden, windval, verzorging van aanplantingen, ... Daarnaast waagt de werkgroep zich soms ook aan een studiedag. Vorig jaar lokte de studiedag over secundaire boomsoorten heel wat gerenommeerde experts en geïnteresseerden!

In de **toekomst** zal de werkgroep Pro Silva eenzelfde koers varen. Een aantal activiteiten per jaar in één van de ons omringende bossen waarbij de meest uiteenlopende thema's aan bod zullen komen. Alle onderwerpen waarbij de verschillende aspecten van natuurgetrouw bosbeheer nauwkeurig toegelicht kunnen worden.

Is deze werkgroep iets voor jou en wil je graag eens mee op excursie?

Stuur dan een mailtje naar prosilva@vbv.be of kijk op www.vbv.be/werkgroep_prosilva.htm.

De boomhut

Het bos is de woonplaats voor vele dieren en planten. Wat of wie zij eten, vinden ze ook in het bos. Wat de ene niet lust, is voor de ander een lekkernij. De kleine dieren kunnen geen grote dieren opeten, maar wel andere kleine dieren en planten of aarde. Help jij om de dieren te laten smullen van hun lievelingsdiner?

Knip de figuren uit en kleef ze in de lege voedselpiramide op de juiste plaats. De piramide op dit blad kan je helpen om te weten wie of wat op welke plaats hoort. Wie eet graag mest? Wie moet oppassen van de vos om niet opgegeten te worden? Als je alle dieren, plantjes en aarde op de juiste plaats zet, weet je wie of wie wat graag eet. Alles wat onder het dier staat in de piramide, komt regelmatig op zijn bord.

Ik zie eruit als een kleine hond. Mij rug is roodbruin en mijn buik meestal grijs. Ik eet graag egels, mollen, muizen, vogels, mestkevers en regenwormen.

Ik heb een stekelige vacht en rol me op bij gevaar. Ik eet graag sprinkhanen, mestkevers en spinnen.

Ik heb een donkere zachte vacht en graaf gangen onder de grond. Ik eet graag wormen en mestkevers.

Ik ben groen en heb lange poten om goed te kunnen springen. Ik eet graag blaadjes en bramen, alsook allerlei kleine diertjes.

Ik ben zwart en ik blink, maar als je goed kijkt, kun je ook een blauwe, groene of paarse glans zien. Ik eet graag mest en ander afval, en ook de blaadjes van de bomen.

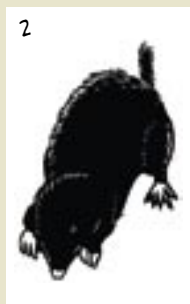
Ik ben een kleine langwerpige worm, met een bruin-roodachtig velletje. Ik eet meestal aarde en strooisel, maar lust ook mest.

Ik heb stekels op mijn stengels en bladeren en toch houden jullie van mijn vruchten. Mijn vruchten zijn paars.

In de herfst val ik van de bomen. Bladluizen, eekhoorns, muizen, kevers, en nog veel meer dieren snoepen elke dag van mij.

Voor de mens ben ik heel vies en stink ik, maar kleine diertjes lusten me wel omdat ik de resten bevat van wat grote dieren hebben gegeten.

Wij zitten met miljoenen in de grond. We breken plantenresten af en blijven zo in leven.

Les routes du bois

Wil je graag eens kennismaken met allerlei bosverwante zaken in het Franse deel van ons land? We hebben voor jou een erg plezierige en degelijke website ontdekt: www.lesroutesdubois.be

Deze internetsite is ontstaan uit het project 'De houtroutes' in Wallonië, een initiatief van VALBOIS RN. 'De houtroutes' is een nieuw toeristisch en didactisch concept dat je wil laten kennismaken met hout, de houtsector en het bos in al zijn facetten.

Je wordt uitgenodigd om je eigen houtroute uit te stippelen. Je kan een keuze maken uit de **talrijke toeristische activiteiten, bedrijven en houtconstructies** in Wallonië (maar ook in het Groothertogdom Luxemburg).

Als je het zelf niet zo dadelijk weet, laat je dan verleiden door de suggesties voor ééndagsbezoeken. Deze suggesties worden aangepast aan je profiel.

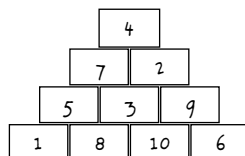
Daarnaast kan je ook per gemeente zoeken naar activiteiten van houtroutes.

Een handige zoeksite, dus!

Wil je wat verder en houtroutes in Duitsland ontdekken, dan kan dat op de site: www.wegezumholz.de
Voor houtroutes in Frankrijk:
www.routedubois.com

Oplossing 'De boomhut'

KORTE INHOUD

Bosrevue

NR 18

Spontane verbossing versus bosaanplanting

Vergelijking van de vegetatiestructuur en -soortensamenstelling

De laatste jaren wordt bij de realisatie van ecologisch verantwoorde bosuitbreidingsprojecten in toenemende mate gebruik gemaakt van spontane verbossing. De herwaardering van spontane processen in de bosbouw is een gevolg van de toegenomen aandacht voor de natuurwaarde van bossen. Hierbij gaat men van de veronderstelling uit dat de structuurdiversiteit van een spontane verbossing hoger is dan die van een klassieke aanplanting, wat op zijn beurt gepaard zou gaan met een hogere totale soortenrijkdom. Deze hypothese blijkt echter vooral gebaseerd op aannames en indrukken. Maar zijn er ook kwantitatieve gegevens die dit hard maken? U leest het in dit artikel!

Een speelbos realiseren, gemakkelijker dan je denkt!

Kinderen hebben nood aan meer groene speelruimte. Speelzones in bossen kunnen hieraan (deels) tegemoet komen. Meer speelzones creëren in onze bossen is helemaal niet moeilijk of ingewikkeld. In dit artikel lees je hoe je, als gemeentebestuur, boswachter of boseigenaar een nieuwe speelzone kan creëren.

FSC in Zuid-Amerika en Vlaanderen: potenties en obstakels voor de Belgische markt

Op 24 oktober jongstleden organiseerde Fair Timber vzw, in samenwerking met de Werkgroep Tropisch Bos, Groenhart en WWF België, een studiedag over FSC-certificering in Zuid-Amerika. De huidige stand van zaken van het Zuid-Amerikaanse FSC-verhaal werd er toegelicht, alsook de potenties en obstakels om meer FSC-producten op de Belgische markt te brengen. In dit artikel wordt dieper ingegaan op het thema van deze studiedag en wordt de vergelijking getrokken met certificering in onze Vlaamse bossen.

**Abonneren op Bosrevue in combinatie met Boskrant € 25 (jaarabonnement).
U kan ook 1 exemplaar bestellen (€ 6/stuk, inclusief verzendkosten).**

VBV-kalender

JANUARI

- ▶ Zondag 7 januari: Monumenten wandeling (Pietersheimbos – Zangersheide) in Lanaken. Ism. bosgids Vangelabbeek Mathieu

FEBRUARI

- ▶ Zondag 4 februari: Bomen herkennen in de winter (Wijnendalebos) in Torhout/Ichtegem. Ism. bosgids Boussauw Danny
- ▶ Februari: VBV-2daagse
- ▶ Eind februari: Tropische bosfuif (Gent)

MAART

- ▶ Zaterdag 3 maart: Nacht van de Duisternis
- ▶ Zondag 4 maart: Kempische bossen vroeger en nu (Kolonie Wortel) in Wortel (Hoogstraten). Ism. bosgids Strijbos René
- ▶ Zondag 18 maart: Boomplantactie (Kom Op Tegen Kanker bossen)

APRIL

- ▶ Zondag 1 april: Mierenpad (Teunenberg – Nieuwe Hoeve) in Westerlo. Ism. bosgids Seynaeve Jan
- ▶ Studiedag over Klimaatsverandering van Werkgroep Tropisch Bos

MEI

- ▶ Zondag 6 mei: Het bos bont en blauw (Hallerbos) in Dworp. Ism. bosgids Onnockx Piet

VOOR MEER ACHTERGRONDINFORMATIE SURF NAAR WWW.VBV.BE